

da amb quelcom de més efectivitat que unes paraules. I que no abasta l'acció —la bona i lloable acció— d'uns senyors autèntics que saben apreuar les seves obres. Si és necessari— i creiem que sí que ho és— hem de fer una crida als organismes oficials, perquè sigui la representació del poble qui aplani aquest camí perquè l'artista no defalleixi. Que bé prou manera hi ha perquè amb tota dignitat cada un d'ells ocupi un lloc en la vida col·lectiva de la Pàtria que els llevi el neguit constant de la lluita pel viure miserable. Que no és just que es malmetin els millors dies de la seva joventut en aquest lluitar incessant a què som condemnats els homes. Hem de pensar en la humilitat de les famílies d'aquests amics. En l'esforç que han fet i fan, aquestes famílies, perquè aquests minyons segueixin avant en les seves dèries. Hem d'acudir on sigui perquè amb un treball digne dels seus mèrits, puguin lliurar-se d'aquest patir d'ells i dels seus familiars i entenguin bé que no creiem haver de demanar allò que ells amb els seus mèrits ja s'han guanyat de sobres.

A vosaltres, els qui ocupeu llocs de representació popular i honoreu aquest acte amb aquesta representació que ostenteu, és als qui ens dirigim molt particularment. I estem corts que les nostres paraules seran prou ben compreses i recollides. Penseu bé que el resultat de les vostres gestions i l'eficàcia de la vostra acció, serà el millor i el més gran i el ha de quedar-ne, alguna cosa més i de més consistència.

Entre tots hem de fer menys dolorosa la creació de l'obra artística d'aquets amics, d'aquest músic, d'aquest pintor, d'aquest ceramista i escultor. Ja ho sabem que en la lluita s'enforteixen els homes i que el que res no costa res no val. Però també sabem que, tant un com l'altre i com l'altre d'aquests tres amics, ja fa dies i mesos i anys que lluiten afeerrissadament per a assolir el cim on veuen resplendir la fita de llurs nobles ambicions. Nosaltres, doncs, tots nosaltres, hem de procurar que d'aquest acte d'avui més profitós honrenatge que la Ciutat podria retre a aquests minyons que tant i tant s'afanyen perquè excel·leixi el nom de Granollers en el món de l'art.

* * *

Aquestes *ninyeries*, o altres semblants, hauríem dit diumenge, si no n'haguéssim estat privats pel delicat treball de posar —com va dir molt oportunament Benet Morató— la nostra primera pedra, i no precisament a aquest honrenatge.

A. GARRELL

El quart d'hora de Granollers

Dels orígens de Granollers

Llegit pel seu autor des del micròfon de Ràdio Associació de Catalunya

«Granollers, vila populosa». Així es manifestava ja en l'edat mitjana, en tenir en compte el ben nodrit nombre de focs o cases que constituïen la població. ¿Convé al nostre interès racial, el determinar exactament l'època de la seva fundació? Em penso que donada la foscor que hom observa en l'apreciació dels diversos elements que poden caracteritzar l'origen i desenvolupament de la nostra raça catalana, és empètitir la qüestió entestar-se en si el nom de Granollers té origen romà o si el el nom li donaren les primitives tribus pirenenques. I diem això pel motiu de que mai no ens hem preocupat de cercar-ne la carta fundacional, ja que creiem que no existeix en cap època històrica, i a més també, perquè aquestes cartes-pobles eren atorgades amb molta posterioritat i en llocs de nova formació a mida que els habitants de totes les contrades catalanes s'anaven desparramant dels nuclis principals d'aglomeració humana. Creiem, per consegüent, que la nostra antiquíssima vila es formà espontàniament de les tribus laietanes, o de Barcelona, per un cantó, i de les ausetanes, o de Vic, per l'altre, sense rebre quasi cap influència de les races estrangeres, tals com íberes i celtes.

L'aglutinació que després d'una llarga

convivència s'efectuà en el lloc que avui creix la ciutat de Granollers, fou exclusivament originada per les circumstàncies geogràfiques i més concretament per l'excel·lent situació intermitja entre les colònies litorals i els poblats de l'interior del país, seguint l'adreça pirenenca. De manera que, mentre s'estava desenvolupant la pugna entre els elements invasors cartaginesos i les primeres legions romanes, després de l'intent de colonització grega iniciada a Empúries i Roses, per a, per extensió, dominar la mar Mediterrània, els escassos habitants de les serralades i muntanyes del Vallès, s'aplegaren al pla per a fer l'intercanvi de mercaderies i possiblement també per a canviar llurs opinions. A mida que avança la invasió romana i fundades ja les colònies de la costa, sota la direcció de la *Julia Vietrix Triumphalis Tarraco*, poc a poc la influència s'escorre cap a terres interiors de Catalunya i sota la influència ètnica, lingüística i jurídica que dura set segles, es van formant els nuclis habitats de les diverses contrades catalanes, desplegant llurs activitats exclusivament agrícoles, ja que les terres costeres no abastaven per a produir els elements necessaris per a l'alimentació dels nuclis principals, sobretot en l'aportació de cereals, tan indispensable al nodriment del cos humà.

Ultra aquests aspectes diversos que positivament formaren el tremp de la nostra raça, l'Església romana hereua de l'esperit de l'imperi, des del segle IV de Jesucrist, estén la seva influència a Catalunya i comença les fundacions d'esglésies i monestirs a totes les contrades catalanes, amb tal abundor, que en la nostra comarca vallesana, després de fundat, en l'any 450, el Bisbat d'Egara, per Nundinari, Bisbe de Barcelona, successivament es van fundant les esglésies de Granollers, Parets, Canovelles, Palou, Martorelles, Corró de Vall, Sant Feliu de Codines, Caldes i Llerona, i moltes d'altres, el que prova la preexistència dels nuclis habitats del Vallès en ple desenvolupament i importància de l'època Comtal catalana.

¿Què té de particular, doncs, que el famós arquebisbe historiador Pere de Marca digui, ja en el segle XVII, que Granollers era anomenada en antics documents de *Granullariis*, terra de gra, de cereal?

Altres versions que s'han llançat sobre l'origen del nom de Granollers, no ens semblen serioses, en tenir en compte la positiva civilització romana durant set-cents anys, i admetem el Granullaria romana, com a bressol autèntic de la avui ciutat de Granollers.

ALFRED CANAL

Camins deserts

A la volgutíssima cosina Na Margarida Polls Ralat traspassada el dia 25-3 1936 a l'edat de setze anys. In memoriam.

*Adéu, la rosa de la galta
de setze abrils dins un somri!
Sol veig en tú la carn malalta,
pura blancor del paradís.*

*Ets com un àngel, de tan bella,
que ara reposi dolçament...
Repòs al fons de la parpella
que sols via Déu en pensament.*

*Al llanyedar, com cosa viva,
va perfilant-se el riure clar
d'aquell ahir que ja no arribarà,
i que mai més no arribarà.*

*Ahí!... Record, esquinç de vida
que em parla a mi, ànima endins.
Sigues sols tu, oh, Margarida,
el bell estel dels meus camins.*

*En tots els buits, la teva imatge
té una claror i un riure dolç.
Cavalca el somni del paisatge
tota una vida feta a pols.*

F. POLLS I VALLS